

ФРАНЧЕСКО ПЕТРАРКА

Франческо Петрарка

- 1304–1374; рођен у Арецу, животом везан за Италију и Авињон.
- Пише на латинском и народном италијанском језику.
- Писао је на народном италијанском језику, иако је велики део својих учених дела стварао на латинском и управо је латинским делима придавао велики значај.
- Најпознатије дело на народном језику: „Канцонијер“.
- Један од кључних претеча хуманизма: окретање антици, појединцу и унутрашњем животу.

Лаура – стварност и песнички лик

- Петрарка бележи да је Лауру први пут видео 6. априла 1327. у Авињону.
- Њен историјски идентитет није поуздано утврђен; традиционално се повезује са Лауром де Новес.
- Ујутро 6. априла 1327. године Петрарка је први пут угледао госпу Лауру у Цркви Свете Кларе у Авињону, а тачно 21 годину након тог сусрета (6. априла 1348) умрла је госпа Лаура (од куге).
- У поезији је Лаура пре свега идеализована драга и песникова муза.
- После њене смрти 1348. љубавна поезија добија снажнији тон губитка, пролазности и сећања.

„Канцонијер“

- Збирка од 366 песама, највећим делом посвећених Лауре.
- Традиционално се дели на песме „за живота госпе Лауре“ и „после смрти госпе Лауре“.
- Најзаступљенија форма је сонет (317 сонета); присутне су и канцоне, секстине, баладе и мадригали.
- Петрарка је своје песме писао и прерађивао деценијама — „Канцонијер“ није настао одједном, већ га је песник непрестано обликовао.

Који наш песник је написао збирку током живота и након смрти своје жене?

Сонет је песничка композиција италијанског порекла која се састоји од 14 дванаестераца, распоређених у два катрена и два терцета са римом АББА АББА ЦЦД ЦЦД.

Сонетни венац – 14 сонета и 15. мајсторски (магистрале), формиран од почетних стихова свих претходних сонета.

Петраркизам

Песнички правац и стил настао под снажним утицајем Петраркине љубавне лирике. Веома утицајан у европској поезији 15. и 16. века.

- ✓ Идеална, често недостижна драга; наглашена лепота очију, косе, лица и осмеха.
- ✓ Љубав као истовремено уживање и патња: уздаси, сузе, чежња, унутрашњи сукоб.
- ✓ Антитезе и оксиморони изражавају противречност љубавног осећања.

Сонет III – љубав као Аморова стрела

*Тог дана зраци сунца бледи паше –
жалише оног ко их је створио.
Ја се не чувах - ухваћен сам био –
везале су ме, Госпо, очи ваше.*

*Ко да ни време такво не бејаше
да бих се и ја с Амором борио –
бејах безбрижан, без сумњи и чио –
и отуд опште несреће насташе.*

*Разоружаног мене Амор стиже
и нађе пут што води срцу моме
кроз очи - ову капију за сузе.*

*Није му на част што ме у таквоме
стању ранио када стрелу диже.
Пред вашом стрелом - ја ни лук не узе.*

- Љубав на први поглед.
- Антички мотив Амора и стреле.
- Песник је свестан својих осећања и радо им се препушта иако наслућује да љубав неће бити остварена. Заљубио се тако силно и тако брзо да није ни покушао да се бори против „Аморове стреле“.

Сонет LXI – благослов љубави

*Нека је блажен дан, месец и доба.
Година, час и тренут, оно време
И лепи онај крај и место где ме
Згодише ока два, спуташе оба.*

*Блажене прве патње које вежу
У слатком споју са љубављу мене,
И лук и стреле што погодише ме,
И ране које до срца ми сежу.*

*Блажени били сви гласови, које
Уз уздах, жудњу и сузе без броја
Просух, зовући име Госпе моје;*

*И блажене све хартије где пишем
У славу њену, и мисао моја
Која је њена, и ничија више.*

- Песник благосиља тренутак сусрета са Лауром.
- Прихвата и „слатке муке“ љубави.
- Љубав постаје покретач стваралаштва.
- Понављање речи „блажен“ појачава свечани тон.

Сонет ССХСII – после Лаурине смрти

*Очи о којим тако топло зборих,
И руке, лице, стопала и длани,
Због којих свету остадох по страни
И самом себи странцем себе створих,*

*Увојци косе чиста сјајна злата
И блесак смешка анђеоског, што је
На земљи небо сатварао моје,
Сад све је само прегршт глувог блата;*

*Но ипак живим, што ми жалост ствара,
Без оног светла, милог ми толико
У бури, кад је брод без кормилара;*

*Нек љубавна ми песма сврши ту се,
Пресахну жица ума свеколиког,
А цитра моја у плач обрну се.*

- Идеализована лепота супротстављена је смрти.
- Главно осећање: жалост и празнина.
- Мотив брода без кормилара = изгубљеност.
- Песма и музика претварају се у плач.

Петрарка – научили смо

- Лаура – идеална драга и песникова муза.
- „Канцонијер“ – лирски дневник љубави и унутрашњег живота.
- Сонет – најважнија форма Петраркине љубавне лирике.
- Петраркизам – модел европске ренесансне љубавне поезије.
- Poeta laureatus – Петрарка је 1341. овенчан лаворовим венцем у Риму.

